

Tegneskolen som akademi

Dag Solhjell

KUNSTHØGSKOLEN I OSLO
OSLO NATIONAL ACADEMY OF THE ARTS

Tegneskolen som akademi

Tegneskolen 200 år i 2018

Seminar 4. mars på KHIO

Skolens navn

Den interimistiske Tegneskole 1818-22

Den Kongelige Tegne- og Kunstscole i Christiania 1822-34

Den Kongelige Norske Kunstscole 1834-83

Den kgl. Norske Kunst- og Håndverksscole 1884-1914

Statens Håndverks- og Kunstindustriskole 1914-1996

Kunsthøgskolen i Oslo – avdeling for kunstfag 1996-2011

Kunsthøgskolen i Oslo – (avdeling for) kunstfag 2011-

Tegneskolen som Akademi

- Som nesten alle andre alle europeiske kunstakademier etablert i Europa etter 1800 hadde Tegneskolen en felles grunnutdanning – en kunstscole - for håndverkere, malere, billedhoggere, stempelskjære, arkitekter m.m. Kunstakademiet i København fikk en slik i 1771.

Tegneskolens akademifunksjoner 1

- Kunstselskap – for utbredelse av den gode smak og ”Kunstsands” – medvirket i 1836 til etablering av landets første kunstforening
- Kunstnerorganisasjon – opptak av kunstnere og arkitekter etter strenge regler – ”akademiet”, frem til 1869
- Statens kunstråd – godkjenning av svenne- og mesterprøver, mønstertegninger for kirker og annet, skjønnhetsråd, uttalelser om tegninger for offentlige bygg m.m .
- Statens kunsthøgskole – den grunnleggende tegneundervisning for håndverkere, malere, billedhuggere og arkitekter

Tegneskolens akademifunksjoner 2

- Kunstsamling – først forbilder, fra 1836/37 bestyrelses for Nasjonalgalleriet (frem til 1869)
- Salong - utstillingene skulle ha preg av salong – siste gang i 1828
- Nasjonal jury
- Pristildelinger – siste gang i 1828
- Stipendkomité for statsstipendier – fra 1839

Den manglende akademifunksjon

- Høyere utdanning av malere, billedhuggere og arkitekter
- - ingen tegning, maling eller modellering etter levende modell før etter mange år
- - ingen professorer med atelierer som ga privatundervisning utenom kunsthøgskolen
- - svak teoretisk undervisning (perspektiv, anatomi, kunsthistorie, etc)

Akademibegrepet

- "Akademi" er her en betegnelse på en statlig institusjon med et mangfold av oppgaver på områdene billedkunst, arkitektur og håndverk

I snever forstand er "akademiet" den selvrekrutterende forsamlingen av kunstnere og arkitekter som fatter vedtak i plenum.

En norsk ”institusjonen kunst”

- Tegneskolens akademifunksjoner ga grunnlag for å etablere kunst som en institusjon i Norge
- Med Tegneskolen kom kunsten til Norge som en faktor i samfunnet. Bygningskunsten og håndverket hadde allerede vært der lenge
- Kunsten kom til Norge som resultat av en statlig politikk, særlig som en støtte til offentlig byggevirksomhet og for håndverk
- Når ble arkitektur (bygningskunst) etablert som institusjon i Norge?

Manglende funksjoner for kunstfeltet

Tegneskolen skapte ikke:

- Et kunstmarked – det gjorde kunstforeningene fra 1836
- Kritikk

Parmann: "Skolen som moderorganisme" i følge Parmann

- Nasjonalgalleriet
- Kunstforeningen
- Fortidsforeningen
- Byplanråd
- Reguleringsvesen
- Skjønnhetsråd
- Teknisk og arkitektonisk godkjennende og rådgivende organer
- Det tekniske utdanningsvesen
- Den selvstendige håndverksutdannelsen

Bruk av Tegneskolens arkiver i forskningsøyemed

- Tegneskolens arkiver er trolig ikke brukt av norske kunsthistorikere etter ca 1946
- - Henning Alsvik: *Johannes Flintoe*, 1940
- - Henning Gran: *Julius Middelthun*, 1946
- - Øystein Parmann: *Tegneskolen gjennom 150 år*, 1968 –
”skolens arkiv ... var gått tapt”

Liten bruk av Tegneskolens arkiv

- Minst 95 % av norsk kunsthistorisk forskning er utført uten anvendelse av Tegneskolens arkiver
- Minst 98 % av norske kunsthistorikere er utdannet etter at Tegneskolens arkiver siste gang ble brukt av kunsthistorikere.
- Ingen av forfatterne av Norges Kunstnerleksikon har brukt skolens arkiver, skolens betydning kommer dårlig frem i biografiene

Kunsthistorisk forskning – der skolens arkiver er brukt

- Skolens tilblivelse: Krogvig 1918
- Johannes Flintoe: Alsvik 1940
- Julius Middelthun: Gran 1946
- Skolen i kunstpolitisk perspektiv: Solhjell 2004, 2005 a og b, Solhjell 2006
- På arkitekturområdet?
- På håndverks- eller kunstindustriområdet?

Lærere ved Tegneskolen

- De viktigste arkitektene i det nye Norge var lærere ved Tegneskolen: Linstow, Grosch, Nebelong, Nordan og Schirmer d.y.
- Ingen av de viktigste norske malerne på 1800-tallet var lærere ved Tegneskolen – de befant seg i utlandet

Konklusjoner om Tegneskolens historie

- Tegneskolen har hatt stor og undervurdert kunsthistorisk, arkitekturhistorisk, økonomiske og nasjonsbyggende betydning – den var noe langt mer enn en kunstscole
- Forskningen på Tegneskolen har hatt et langt mindre omfang enn dens historiske betydning tilsier
- Det ligger mange interessante forskningsoppgaver og venter
- 200-års jubileet i 2018 bør brukes til å realisere flere forskningsprosjekter på Tegneskolens historie